

MARIBORSKI

Cena 1 Din

VEČERNIK

„JUTRA“

Uredništvo in uprava: Maribor, Gosposka ul. 11 / Telefon uredništva 2440, uprave 2455
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 18. uri / Valja mesečno prejemati
v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglaš po ceniku / Oglaš
sprejema tudi oglašni oddelček „Jutra“ v Ljubljani / Poštni števni račun št. 11.400

Ob dvanajsti obletnici koroškega plebiscita

10. OKTOBRA 1920 — 10. OKTOBRA 1932.

Na današnji dan smo pred dvanajstim leti doživeli Slovenci največji poraz, izgubili smo v prvi vrsti le po lastni krivdi koroški plebiscit in s tem Koroško, nekdanje središče našega rodu in prastare samostojnosti. V Celovcu in drugod slave danes Nemci in ponemčenci plebiscit kot svojo veliko zmago; odkrivajo velik spomenik svojim ljudem, ki so padli v bojih žalostnega spomina in govorniki, ki bodo ob tej priliki govorili, bodo zopet lagali, kakor lažejo vselej, kadar gre za našo nesrečno Koroško. Mi ne prirejamo za dvanajstletnico tega poraza nobenih spominskih manifestacij; z nobenim javnim znakom ne bomo pokazali, da se spominjamo tega žalostnega in sramotnega dne, zato pa je tembolj potrebno, da se spomnimo Korotana vsaj v svojih srcih, da obudimo kesanje nad svojimi grehi in sklenemo iti na novo delo, da popravimo vsaj tisto, kar se še da popraviti in storimo tisto, kar smo v teh dvanajstih letih opustili.

Odveč bi bilo razpravljati o vseh koroškega poraza. O tem se je pisalo in razmotrivalo že veliko, popolnoma pravilno pa bo ocenila vse to šele bodočnost, ki bo gledala na usodna leta 1918—1920 bolj objektivno in brez ozirov na levo in na desno. Gotovo pa je eno: Če bi bili 1. 1918. storili svojo dolžnost, ne bi nikoli bilo plebiscita in črne dne 10. oktobra 1920. Pa tudi plebiscit bi bil lahko drugače izpade, če bi bili gledali na položaj vsaj malo bolj realno in z malo manj naivnosti. Takrat smo pač Slovenci pokazali, da ne znamo biti veliki državnik in diplomati, da še samih sebe ne poznamo tako, kakor bi se morali. Potujočec dr. Martin Wutte je v svoji knjigi »Kärntens Freiheitskampfe« sam priznal, da ni ob prevratu 1. 1918. noben koroški Nemec mislil, da bo Koroška ostala Avstriji. Vsak je bil trdno prepričan, da je Koroška za Nemce izgubljena in da bodo ob lepem Vrbskem jezeru in še višje gori na Gosposvetem polju in na razvalinah Uzuskega gradu vihrale ponosno in zmagošlavno naše trobojnice.

Kljub vsem svojim grehom ob prevratu in ob plebiscitu smo vendar dobili na Koroškem lepo število glasov, ki so nam šele prav pokazali, kaj smo izgubili. Pokazali so nam pa tudi, kaj bi morali

storiti poslej, da se naš narod onkraj sive Pece in Karavank ohrani do boljših dni, ko bi se dal eventuelno popraviti greh 1. 1918. Namesto tega smo se umaknili s Koroške ne samo vojaško in upravno, ampak tudi s svojimi prepustili smo tiste, ki so v tako velikem številu in tako neverjetno junaško glasovali za nas — njihovi usodi. Pozabili smo nanje in na njihove otroke. Niti tega nismo nikoli resno in energično zahtevali, da bi se dale našim nesrečnim koroškim bratom tiste manjšinske pravice, ki so jim v mirovni pogodbi z Avstrijo zagotovljene. Ali se je že oglasil kdo v našem parlamentu z zahtevo po intervenciji? In potem smo opustili vse delo za krepitev odpornosti tistih slovenskih Korošcev, ki so kljub vsemu še ostali zvesti svojemu narodu. Ali smo že storili kaj, da bi Korošcem dali zadostni častnikov in knjiž? Ali smo storili kaj za njihova društva? Za njihovo gospodarstvo? Če bi storili svojo dolžnost, potem Nemci ne bi mogli pokupovati slovenskih posestev in naseljevati na njih protestantov iz rajha! Če bi storili svojo dolžnost, potem sedaj na Koroškem ne bi primanjkovalo slovenskih duhovnikov! V teh dvanajstih letih bi si bili lahko ustvarili močan kader inteligentnega naraščaja, ki bi lahko držal naše pozicije.

Namesto vsega tega se prepiramo med seboj, tratimo energije za prazne marne, Koroške in Korošcev se pa spominjamo le vsake kvatre, pa še takrat samo z rodoljubarskimi frazami, ki ničesar ne pomenijo in nikomur ne hasnejo. Mi smo na tem mestu že opetovano trdili in zaklinjali našo javnost, zlasti pa tiste, ki so v to poklicani, da se zganajo. Zaman. Niti koroški emigranti, ki bi se morali zdramiti prvi, se ne zdramijo. Vsaj oni bi morali stopiti na plan, morali bi agitirati, propagirati, dajati iniciativo. Poglejmo, kaj delajo vse Madžari za svoje nekdanje pokrajine, daj nimajo do njih nobene nacionalne pravice, in pogledjmo kaj počenjajo Italijani radi tako trdne, stooctotne naše Dalmacije! Ali smo mi 1. 1920. res definitivno napravili križ priko Koroške? Če smo ga, potem res nismo vredni, da bi se nam godilo boljše, kakor se nam; nismo vredni, da bi nas kdo sploh še upošteval in se za nas briga!

Silen vihar v Italiji in Franciji

RAZDEJANJE V SARDINIJI. ČLOVEŠKE ŽRTVE. POVODENJ NA RIVIERI.

RIM, 10. oktobra. Nad vso Sardinijo je divjal strašen vihar, ki je raztegnil svoje katastrofalno delovanje tudi vzdolž tirenske obale. Povzročil je silno materialno škodo, zahteval pa je tudi človeške žrtve. Najtežje je orkan prizadel mesto Sassari in njegovo okolico, kjer je razkril večino hiš, izruval vse drevje, potrgal vse brzojavne, telefonske in električne žice, končno pa zrušil tudi trakt tamkajšnje jetnišnice in 20 m visoko tvor niško steno. Vse mesto je bilo zavito v neprodilno temo, ki so jo razsvetljevali le bliski strel. Ustavljen je bil tudi ves promet. Po zadnjih poročilih so bile v kraju Usine ubite 3 osebe, nevarno ranjenih pa jih je bilo še več. Podobna poročila o razdejanju orkana prihajajo tudi iz drugih provinc, tako iz Toskane, Livarna itd.

MARSEILLE, 10. oktobra. Nad Nico je divjalo sinoči silno neurje, združeno z utrganjem oblakov. Nalliv je bil tako silovit, da so se ceste spremenile v hudournike. V nekaterih delih mesta je nara-

sla voda na 1 m, v nižjih ulicah pa celo do prvih nadstropij. Več hiš je porušeno. Človeških žrtv ni, utopilo pa se je več živali. Največ škode je po trgovinah in skladiščih.

OBČINSKE VOLITVE V BELGIJI

BRUSELJ, 10. oktobra. Včeraj so bile po vsej državi občinske volitve, pri katerih so socialni demokrati znatno napredovali. V 20 občinah so dosegli absolutno večino, v mnogih drugih pa relativno, dočim so v vseh ostalih dobili več glasov kakor zadnjič. Komunisti so zelo nazadovali.

ZAGREBSKI PRAVOSLAVNI METROPOLIT.

ZAGREB, 10. oktobra. V soboto je bilo zaključeno v Sremskih Karlovcih letošnje zasedanje pravoslavne sv. sinoda, ki je trajalo 34 dni. Na zadnji seji je bil za metropolitno novo zagrebske pravoslavne metropolitije izvoljen dosedanj niški škof Dositej.

Francoska akcija za mir

LEBRUN IN HERRIOT V ALZACIJI. POMEMBNE BESEDE HERRIOTA O MIRU IN RAZOROŽITVI.

PARIZ, 10. oktobra. Na svojem potovanju skozi vzhodne francoske pokrajine sta prispela predsednik republike Lebrun in ministrski predsednik Herriot z mnogoštevilnim odličnim spremstvom tudi do Helningena v bližini Bazla, kjer sta imela dva velika govora, z deloma tudi zunanje političnim značajem. Med drugim je Herriot naglasil, da francoske vzhodne province niso zvezane s Francijo le s federativnimi vezmi, temveč so kompakten del prave nacionalne Francije. Zato je vsaka avtonomija nesmiselna. V svojih nadaljnjih izvajanjih je Herriot dejal: »Francija ne zahteva nič drugega, kakor da živi z vsemi narodi v miru. Zelo prijetno bi nam bilo, kar smo povedali tudi že v naši zadnji noči, če bi naš trud in delo ter civilizacija bili zvezani z naporom neke druge velike nacije, ki ima, kakor mi, interes na obnovi Evrope in sveta,

Dalje imamo še drug zelo važen problem, ki je nam koncentrirana vsa pozornost naroda. Francija mora sedaj dogotoviti zadnja dela na konstruktivnem načrtu organizacije miru in progresivne razorožitve, nakar bo načrt predložen uradu razorožitvene konference takoj, čim bodo prispeeli od držav, ki so bile naprošene za njihovo mnenje, tozadevni odgovori in čim se bo francoska vlada o njih posvetovala. Mi zahtevamo za metodično akcijo za to potreben korak. Alzacija nam je že ponovno pokazala pravo pot k temu napredku. Vsa Francija ji čestita na tem in se ji zahvaljuje.« Predsednik republike Lebrun je v svojem govoru med drugim dejal, da je cilj Francije, da s pomočjo mednarodnega sodelovanja vzpostavi zaupne odnose na podlagi oživitve kupčijske delavnosti in pobiranja brezposelnosti.

Zahteve bavorskega separatizma

POGAJANJA MED PAPONOM IN BAVARSKO VLADO. — BAVARCI ZAHTEVAJO SVOJO DIPLOMACIJO.

PARIZ, 10. oktobra. Iz Monakovega poročaja, da se bodo danes pričela pogajanja med državnim kancelarjem von Papenom in bavarsko vlado glede reforme volilnega zakona. V zvezi s temi pogajanjmi postaja zelo zanimiv članek, ki ga je objavilo več monakovskih listov in v katerem naglašajo bivši bavarski pravosodni minister Schmelz potrebo, da dobi Bavarska

čim prej zopet pravico postavljanja svojih lastnih diplomatskih predstavnikov. Čim bolj se poudarja vprašanje reforme nemške državne ureditve, tem bolj potrebno je zahtevati za Bavarsko zunanje atribute njene suverenosti. Bavarski se morajo vrniti pravice do njenih diplomatskih misli. V Parizu se smatra, da je ta članek inspirirala bavarska vlada sama,

Avstrijska demonstracija

DUNAJ, 10. oktobra. Včeraj je bil po glavnih dunajskih cestah, ulicah in trgih običajni vsakoletni demonstracijski pohod proti senžermenski mirovni pogodbi, v katerem so sodelovala vsa narodna, pevka, telovadna in politična društva. Na zborovanju je govorila dolga vrsta govornikov z Dunaja, iz Avstrije in iz Nemčije. Vsi govori so izzvenili v zahtevi po eni sami močni nemški državi s priključeno Avstrijo. Do incidentov ni prišlo nikjer.

DUNAJ, 10. oktobra. Češkoslovaška vlada je prepovedala narodno-socialističnim poslancema Jungu in Krebsu udeležiti se včerajšnjih dunajskih manifestacij proti mirovnim pogodbam. Med drugimi govorniki je pri teh manifestacijah nastopil tudi Tirolec Ingomar Verhouc, ki je govoril tudi v imenu Spodnje Štajerske.

Titulescu zunanji minister

BUKAREŠTA, 10. oktobra. Romunska vladna kriza se je končala z nenavadnim razpletom. Znano je bilo, da je nastal med ministrskim predsednikom Vajdo-Voevodom in londonskim poslanikom Titulescom oster spor radi nenapadnega pakta v Sovjetsko Rusijo. Sedaj pa je Vajda-Voevod nenadoma ponudil Titulescu portfelj zunanjega ministra, kar je Titulescu sprejel. Titulescu je že na potovanju v Bukarešto nakar bodo formalno zaključili krizo vlade.

SESTANEK HERRIOTA IN MACDONALDA.

LONDON, 10. oktobra. Macdonald je poslal Herriotu vabilo za sestanek, na katerem bosta oba državnika skušala v

osebnem razgovoru rešiti ves kompleks razorožitvenega vprašanja s posebnim ozirom na nemške zahteve. Listi si obetajo od tega sestanka dober korak na poti do rešitve.

NOV POTRES.

ATENE, 10. oktobra. Na polotoku Kalikidiki je bil sinoči nov potres. Najmočnejši sunek je bil ob 9. uri. Prebivalstva se je polotila panika in se je zopet izselilo iz hiš. Materialna škoda je zelo velika.

ITALIJANSKI KRALJ SE VRAČA.

RIM, 10. oktobra. Včeraj je odpoval iz pristanišča Masau na kraljevski jahti »Savoia« v Italijo italijanski kralj Viktor Emanuel v spremstvu ministra za kolonije de Bona. S tem je končan službeni obisk italijanskega kralja v italijanski koloniji Eritreji.

BALKANSKA OLIMPIADA.

ATENE, 10. oktobra. V soboto se je pričela balkanska olimpiada s teniškim tekmovanjem. Doseženi so bili naslednji rezultati: Grčija : Bolgarska 7:0. Grčija : Rumunija 2:1. Jugoslavija : Turčija 2:0.

NOVA NEMŠKA ŠOLSKA LADJA.

BERLIN, 10. oktobra. Nemška državna vlada je sklenila zgraditi namesto potopljene šolske ladje »Niobe« novo šolsko ladjo za pomorske kadete. Ladja bo zgrajena v najkrajšem času in bo pričela že v aprilu 1933 služiti svojemu namenu.

ZMAGA NAŠEGA BOKSARJA V PARIZU.

PARIZ, 10. oktobra. Predsločnim je zmagal po težki borbi v deseti rundi jugoslovanski boksar Ivan Rizman nad mladim in talentiranim francoskim boksarjem Renaudom.

Dnevne vesti

Slovenski ribiči v Mariboru

Zbor ribarskih društev dravske banovine.

V lovski sobi hotela »Orel« je bila preteklo nedeljo dopoldne konferenca zastopnikov ribarskih društev dravske banovine. Na dnevnem redu je bila zaključna razprava o pravilih Zveze ribarskih društev dravske banovine, ki se bo ustanovila še letos.

Posvetovanja so se udeležili med dr. gg. ribarski referent banske uprave inž. Jelačin, podpredsednik Bogatej, tajnik Malenšek in višji inspektor Sulgaj za Ribarsko društvo v Ljubljani, urednik »Lovca« Kapus, predsednik dvorni svetnik dr. Kotnik in tajnik Zorko za Ribarsko društvo v Celju, nadalje častni predsednik dr. Krauss, predsednik prof. Corič, podpredsednik primarij dr. Dernovšek in skoro vsi odborniki Ribarskega društva v Mariboru.

Zborovanje je vodil dvorni svetnik dr. K o t n i k, ki je bil soglasno izvoljen za predsednika zbora. G. banu dr. Marušiču, katerega pozdrave je sporočil g. inž. J e l a č i n, je bila odposlana pozdravna brzojavka.

V večurni razpravi so se čitala točka za točko pravila snujoče se zveze, ki so bila končno sprejeta soglasno. Nato se je razvila živahna debata o perečih ribarskih vprašanjih. Častni predsednik Ribarskega društva v Mariboru g. dr. K r a u s s je slikal žalostne razmere v naših ribarskih vodah in njih stalno propadanje. Glavni vzrok je pomanjkanje ribarskega zakona in dejstvo, da se še ni izvedla razdelitev revirjev, dasi so že davno končane vse potrebne priprave. Tembolj računajo naši ribiči s tem, da bodo merodajne oblasti čimprej storile korake za uveljavljenje ribarskega zakona. Ribarski referent banske uprave g. inž. J e l a č i n zagotavlja zborovalce, da bo razdelitev revirjev izvršena najkasneje do poletja prihodnjega leta, ker banska uprava sama le pre-dobro ve, da je to pogoj zdravega razvoja našega ribarstva.

Poleg teh nedvomno najvažnejših vprašanj so se nato obravnavale še razne druge važne zadeve našega ribarstva, ki bi naj tvorilo sčasoma tudi pri nas eno prvih panog našega narodnega gospodarstva. Pokazalo se je topot, da se v skupnem delu lahko odstranijo vse težkoče in dosežejo lepi uspehi, zato bi bilo želeli, da bi se naši ribiči čisto znašli pri skupni mizi. To bo le v korist našemu ribarstvu.

Prošnja na mariborske in okoliške hišne posestnike. Še vedno ni konec stanovanjske krize. Najbolj jo občutijo gmotno najsišbejši sloji mestnega prebivalstva. Javnosti je gotovo znano, da stoji v Kraljevičeva Marka ulici zasilna streha, kjer je dobilo zavetje kakih 20 deložiranih družin, ki še do danes niso dobile primernih stanovanj. Namen barake v Kraljevičeva Marka ulici je bil nuditi deložirancem le pristrešek in ne ustreza stanovanjskim svrham, posebno ne v zimskem času. Ker pa se stanovanjske prilike le nočejo izboljšati, se obrača mestna občina mariborska do hišnih posestnikov s prošnjo, da ji nudijo vse razpoložljive prostore v kletih, gospodarskih poslopijih, industrijskih objektih, sploh povsod, kjer bi se dala urediti provizorična stanovanja. Preureditev, bi izvršila mestna občina mariborska na lastne stroške, hišnim posestnikom pa bi nudila že prej dogovorjeno primerno najemnino. Ker je zima pred durmi, se naprošajo vsi oni, ki bi bili voljni pomagati brezdomcem, da javijo takoj vse razpoložljive prostore mestnemu uradu, Frančiškanska ulica št. 8, vsak dan med uradnimi urami od 8. do 12. dopoldne.

Kostanjarji so se že pojavili s svojimi pečicami in stoinicami po mestu. Zaenkrat je kostanj še drag, saj stane liter pečenih kar 6 Din. Pa se bodo cene že uravnale, ker bo konkurenca precej velika. Tržni odsek je namreč na zadnji svoji seji ugodno rešil kar 27 prošenj kostanjarjev, ki pa morajo prinesiti potrdilo, da so si pridobili obrtno pravico. Štiri prošnje pa je odsek zavrnil. Letošnjo jesen bodo pekli kostanje: Terezija Maherjeva na kralja Petra Trgu ob dr-

žavnem mostu na prvem prostoru, Frančiška Straškova na novem Glavnem trgu poleg električne ure, Barbara Cejslova na vogalu Dvořakove na Kralja Petra trgu, Bogomir Draksler na Slomškovem trgu pred stolnico, Marija Ogrizkova na vogalu Tattenbachove in Sodne ulice, Franc Marko na Glavnem trgu pred Arhovo lekarno, Anton Zidar na vogalu Frankopanova in Dvořakove ulice, Miha Štefančič na Vodnikovem trgu, Uršula Schnebergerjeva na vogalu Meliske ceste in Plinarniške ulice, Ana Knapičeva na Glavnem trgu pred Veliko kavarno, Josipina Glavzgerjeva na Aleksandrovi cesti pred glavnim kolodvorom, Marija Majeričeva na Trgu svobode, France Lešnik na Glavnem trgu nasproti Stolni ulici, Miha Beljan pred Frančiškansko cerkvijo, France Krepek na vogalu Tržaške in Pobreške ceste, Karel Golob na Kralja Petra trgu ob državnem mostu na drugem prostoru, Barbara Mažerova na Aleksandrovi cesti na vogalu Prešernove ulice, Anton Beljan na vogalu Frankopanova in Jezdarske ul., Marija Škerbotova na vogalu Aleksandrove ceste in Cafove ulice, Miha Kašič pred glavnim kolodvorom, Jurij Pristovnik na Glavnem trgu pred gostilno »Domovina«, Ivan Panter na Frankopanovi ulici pred Makovo gostilno, Ivan Fras na Grajskem trgu, Elizabeta Soršak na Zrinjskem trgu, Ivana Horvatova na vogalu Maistrove in Ciril-Metodove ulice in Marija Kodričeva na vogalu Krekove in Vrazove ulice.

Višji samaritanski tečaj Rdečega križa. Prihodnji mesec se prične nadaljevanje samaritanskega tečaja Rdečega križa v Mariboru kot višji tečaj, po možnosti s praktičnimi vajami v bolnišnici. Oni, ki so z uspehom končali nižji samaritanski tečaj, naj se prijavijo najkasneje do 26. oktobra pisмено ali osebno pri društvenem tajniku g. dr. Zorjani, okrajnemu sanitetnemu referentu (okrajno glavarstvo, soba št. 21, I. nadstropje), vsak dan od 10. do 12. ure. Pri tem naj se navede poklic in naslov interesenta in predloži diploma o dovršenem nižjem samaritskem tečaju.

Službeni list dravske banovine objavlja v letošnji 80. številki uredbo o spremembi in dopolnitvi uredbe o ureditvi kazenskih zavodov, pravilnik za nabavo inventarja v bolnišnicah in socialno-zdravstvenih ustanovah, popolnitev razpisa o predložitvi dokazov prijavljenega in plačanega davka, ko se zahtevajo carinske udobnosti ter carinski postopek za shranitve ekspedicij blaga.

Ponarejeni tisočaki. Ker so se pojavili v prometu ponarejeni tisočaki s falzificirano roseto, je izdala Narodna banka komunikacije in opis za spoznanje teh falzifikatov. Glavni znaki so: V prvi vrsti napis »Jugoslavije«, namesto »Jugoslavijska« po čemer se najprej spozna falzifikat, nadalje netočnost črt na risbi, nejasni obrisi Karagiorgjeve slike in končno tudi pomanjkanje reliefa pri črkah na licu bankovca in vdolbine na hrbtu.

Iz poštne službe. Premeščena sta Ivan Jamnik in Karel Hribnik iz Maribora 2 k pošti Maribor 1. Uradnica Marija Štebejeva pa je upokojena.

Grobovi. Preteklo soboto je v tukajšnji splošni bolnišnici preminula 65-letna mestna uboga Berta Jesenkova. Pokopali jo bodo jutri popoldne ob pol 16. uri na pobreškem pokopališču. V starosti 77 let je umrla včeraj dopoldne na Pobrežju prevžitkarica Lucija Grilova. Pogreb bo jutri ob 16. uri na pobreškem pokopališču. Blag jima spomin!

Spremembra posesti. Tvrška Karol Scherbaum in sinovi je prodala dr. Otonu Blankeju, odvetniku v Mariboru za 600.000 Din hišo št. 8 na Grajskem trgu.

Gostovanje mariborskega gledališča v Celju bo v sredo, 12. t. m. Kot otvoritvena predstava se uprizori Cankarjeva komedija »Za narodov blagor«. Režira J. Kovič, nastopijo razen njega dame Zakrajškova, Kraljeva, Starčeva, Dragutinovičeva, Savinova ter gg. Grom, F. Kovič, Gorinšek, Skrbinšek, Tovornik, Nakrst, Furijan, Harastovič in Blaž. Upamo, da bo v sredo gledališče polno, saj so odvisna od obiska te predstave vsa nadaljnja gostovanja.

Naval krvi, tesnoba srca, zasoplenost, dražljivost živcev, migrena, otožnost, nespanje odpravimo kmalu z uporabo naravnega »**Franz Josefove**« **grenčice**. Znanstvene ugotovitve potrjujejo, da služi »**Franz Josefova**« voda pri zagatenju vseh vrst z najboljšim uspehom. »**Franz Josefova**« **grenčica** se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Ravnateljstvo državnega rudnika Velenje sprejema do 12. oktobra t. l. ponudbe glede dobave nosilcev do 13. okt. t. l. po glede dobave 2400 kg svinjske masti, 800 kg ječmenove kave in 50.000 kg pšenične moke.

Samomor nadučitelja Beline. Žalostno smrt je storil v petek 7. t. m. popoldne v Selnici ob Dravi vpokojeni nadučitelj g. Alojzij Belina, star komaj 56 let. Pokojnik je bil s 1. avgustom vpokojen in je že od tedaj čakal na odmero in nakazilo pokojnine. Stvar se je kljub ponovnim njegovim urgencam vlekla brez rešitve do 7. t. m., ko je prejel pokojnik uradni dopis, da mora v svrhu ureditve pokojninskega vprašanja poslati še neke predpisane dokumente. To je zaslužnega šolnika tako razburilo, da je v času, ko se je njegova žena mudila na bližnji njivi, izpil tričetrtlitrsko steklenico žganja in nato v popolni duševni nerazsodnosti odšel na skedenj, kjer se je obesil. Obesnega ga je našel kmalu nato njegov 8-letni sinček, ki je urno obvestil o tem mater, ona pa sosede, ki so prerezali vrvi in skušali nadučitelja, ki je kazal še neke slabotne znake življenja, oživeti z umetnim dihanjem. Ves trud pa je bil po tričetrtturnem prizadevanju zaman. Tragično preminulega šolnika so pokopali v nedeljo ob veliki udeležbi prebivalstva na pokopališču v Selnici. N. v m. p.!

Velika Kavarna — Broadway Gires.

Plesna šola trgovskih in privat. nameščencev se nadaljuje v torek 11. t. m. ob 20. uri v Narodnem domu.

Zlato moško uro je našla pretekli teden magistratna uradnica gdč. Pia Golčeva na cesti v Novi vasi pri Mariboru.

Rešilna postaja je morala v soboto popoldne in v nedeljo prepeljati v bolnišnico več bolnikov, posredovati pa je morala tudi v dveh primerih nesreč. Na cesti v Košakih je prišel pod voz 9letni posestnikov sin Jožko Znidar iz Zgornje Kungote in zadobil občutne poškodbe na desnem kolenu. Popoldne pa je moral rešilni avtomobil na nogometno igrišče ISSK Maribora, da je prepeljal v bolnišnico nogometaša Antona Frangeša, ki je med igro po nesrečnem naključju tresčil v nekega drugega igralca s tako silo, da si je poškodoval nos in je pričel močno krvaveti.

Racija na nočne ptičice. Policija je napravila v soboto ponoči racijo v vseh tukajšnjih lokalih, kjer se običajno zbirajo nočne ptičice in spravila v svoj hotel pri »Grafu« kar 11 tajnih svečenic ljubezni. Nekaj jih bo romalo po vajeni poti v bolnišnico, ostale pa na sodišče.

Dve tatvini. Na policiji sta bili v nedeljo zabeleženi dve tatvini, in sicer je bil v neki hiši v Vetrinjski ulici iz veže ukraden 320 Din vreden moški svilen dežnik, v stolnici pa je neka okrog 50 let stara ženska izmaknila Zofiji Göttlichovi pleteno ročno torbico s 110 Din gotovine, 3 šolskimi spričevali in 8 pisni. Nekemu Slavku K. je policija zaplenila kolo, ki je bilo ukradeno pred dnevi Rudolfu Weingerlu iz Zgornje Kungote. Policija bo ugotovila, ali je K. kolo izmaknil, ali pa ga je res kupil od nekega neznanca pod roko, kakor zatrjuje.

Dve nezgodi. V Košakih je včeraj padla s stola 60letna viničarjeva žena Marija Šušnerjeva in si pri padcu poškodovala levo roko v zapestju. Pri sekanju drv pa si je odsekal kazalec na levi roki čevljarški pomočnik Alojzij Merdencl. Oba ponesrečena se zdravita v bolnišnici.

Ukradena ura. Ključavničar delavnice državnih železnic Andrej Robič, stanujoč v Trubarjevi ulici, je danes dopoldne prijavil policiji, da mu je bila ukradena iz zaklenjenega predala mize moška ura. Robič sumi, da mu je uro ukradel neki 18letni fant, ki se je včeraj potikal okrog hiše.

Pet aretacij in devet poročil, to je vse, kar imajo danes zabeleženega na policiji. Aretirana sta bila dva pijanca Imre S. in Karel P. in tri ženske zaradi tajne prostitucije.

Narodno gledališče

Ponedeljek, 10. oktobra ob 20. uri »Koncert Rupel-Rus-dr. Švara«.

Torek, 11. oktobra ob 20. uri: »Zvedave žene«. Red C.

Sreda, 12. oktobra: Zaprto. (Gostovanje v Celju).

Četrtek, 13. oktobra ob 20. uri: »Dve nevesti«. Red B.

Iz mariborskega gledališča: V torek, 11. t. m. se ponovi Goldonijeva komedija »Zvedave žene« za red C. »Dve nevesti«, znana Golarjeva kmečka veseligrada, ki je pri obeh dosedanjih uprizoritvah občinstvo kar najsijajneje zabavala ter je popolnoma uspela, se ponovi v četrtek, 13. t. m. za red B. Glasbena sezona prične okoli 20. t. m. ter se pripravlja kot prva premiera Leharjeva opereta »Friderika« v režiji g. Skrbinška.

Cvetko Golar: »Dve nevesti«

Slovenci smo bili še do nedavna izrazito kmečko ljudstvo, pa tudi naši delavski in inteligenčni stanovi so izhajali skoraj neposredno iz kmečkih hiš. Kljub vsemu temu nismo imeli pravega kmečkega slovstva, ker se je pri nas v tem oziru zelo veliko grešilo. Na eni strani smo imeli kmečko povest brez literarne ambicije, na drugi pa tako, ki je kmeta idealizirala. Še na slabšem smo pa bili glede drame in še prav posebno komedije. Zato lahko trdimo, da nam je prava našo kmečko komedijo ustvaril komaj Cvetko Golar. Ni še sicer tista, ki jo pričakujemo, je pa velik napredek od onega, kar smo imeli pred njim. Njemu je bilo dano posejti v življenje našega gorenjskega kmeta in nam postaviti na oder pravo življenje z vsemi dobrimi in tudi slabimi stranmi. Mimo tega pa v res klenem in neprisljenem, nepokvarjenem jeziku.

Taka je tudi tridejanska komedija »Dve nevesti«, ki jo je v režiji Jožeta Koviča uprizorilo naše gledališče prvič v soboto zvečer. Jože Kovič, ki je že večkrat pokazal, da je v našem slovenskem kmečkem okolju, zlasti če gre za komedijo, zares doma, je postavil Golarjevi »Dve nevesti« v okvir, ki je bil vsestransko dobro pogoden. Inscenacija je ustrezala realni zasnovi dela, ni bila kričava in tudi ne eksperimentatorična. Če bi se mu bilo posrečilo spraviti v tak sklad tudi še gorenjsko narečje igre, bi bila to neoporečna ustvaritev. Žal, s te strani je manjkalo zelo veliko. Naši igralci so preveč heterogeni, da bi mogli brez močnega vodstva pogoditi pravi kolorit dialekta. Režijsko bi mogli mimo tega oporekati samo še preveliki kričavosti žensk, zlasti kadar so bile same, brez moških. V celoti pa je bila predstava »Dveh nevest« prav dobra in tudi obisk je bil boljši kakor pri prvih dveh letošnjih premierah.

Če odštejemo nepristno uporabljanje dialekta po večini igralcev, so bile vse kreacije več ali manj posrečene, nekatere pa uprav klasične. Vladimir Skrbinšek je ustvaril iz strica Andrejke kabineto figuro, ki bo ostala še dolgo v spominu. Prav tako je zgradil tudi g. Pavle Kovič zelo originalno nesrečnega ženina Močeradnikovega Miho. Andrejka in Miha sta bila zares dva izrazita in skladna tipa. Dobro pogoden je bil Jožeta Koviča Napaljonov in Nace, pa tudi njegov oče Napaljon — Eda Groma je bil postaven gorenjski korenjak, samo njegova gorenjsčina ni bila najboljša. Karakterističen tip je bil tudi Furijanov mlinarjev hlapec, enako dober pa Blažev Rožnikov Tone. Kmetu Melharju, ki ga je podal Pavel Rasberger, je avtor odmeril skope besede in postransko vlogo, toda na odru je zaživel pristno, da si takoj čutil, kakšnega kova mož je. Posrečene so bile tudi ženske, dasi so sicer govorile splošno slabšo gorenjsčino, kakor moški; najboljša je bila v tem oziru še Zakrajškova, potovka Neža, ki ima za narečja sploh poseben talent. Postavno je postavila Dragutinovičeva na oder Melharja, dočim sta bili hčerki Liza, Starčeva, in Minica, Kraljeva, uprav iz vrstni. Gdč. Starčevi se je tokrat posrečilo tudi kmečko dekle precej pristno in neprisljeno, le kdaj pa kdaj je pustila kakšno fineso.

Predstavi je prisostvoval tudi pisatelj, ki je bil ponovno poklican pred zastor in je prejel tudi venec.

Zena o slovenski ženski zavednosti

GLAS ZAVEDNE NARODNE ŽENE.

K članku dne 4. oktobra t. l. o pobijanju nemškutarjenja naj mi dovoli cenjeno uredništvo dostaviti še sledeče:

O mlačni zavednosti naših Slovenk sem se že večkrat prepričala, a največkrat sem imela tako priliko v parni kopelji, kamor prihajajo različne gospe in gospodične. Vse vprek govorijo in čestitajo samo nemško, tako da sem imela večkrat vtis, da so to le same Nemke, če bi me ne motila naglas in izgovorjava. Le malo, malo je bilo častnih izjem. Nešteto krat sem si belila svojo že itak osivelo glavo, da li se kopajo in potijo samo Nemke in da Slovenke nimajo za take stvari nobenega smisla. Z večkratnim obiskom teh kopelji sem se pa prepričala, da so te gospe in gospodične naših gora listi, naše pristne in 100% Slovenke, ki radi velike obzirnosti napram nekaterim Nemkam govorijo samo nemško — četudi ne prav pristno. Razočarana sem bila nad tako malo zavednostjo in samozavestjo in to tembolj, ko sem videla, kako se Nemka drži svojega jezika in ne odstopi niti za las, četudi razume naš jezik; povsod in ob vsaki priliki pokaže in pove, kaj je, in to seveda z vso njej prirojeno brezobzirnostjo. A vse to sedaj po 14 letih naše svobodne jugoslovanske države!

To v parni kopelji! Kaj pa na trgu, pri šiviljah, modistinjah in trgovcih? Kaj pa naše revije, ženski časopisi? Seveda, ne nudijo nam dovolj gradiva. Ni mogoče! Žada bi našla pri takozvanih narodnih obiteljih, ki bi držale poleg tujih revij tudi naše jugoslovanske. »Ženski svet« in »Žena in dom« bi se tudi izpopolnila, če bi imela več naročnic.

Povsod žalostna slika naše narodne nezavednosti. Samo en resničen zgled. Opazujem že mogoče deset let neko branje vko na trgu, ki prodaja pomešana med našimi kmetičami našim gospodičinam zelenjavo. Kadarkoli jo vprašam v našem jeziku po ceni zelenjave, mi vsakokrat odgovori v nemškem dialektu. Na polasnilo, da ne razumem, mi je ponovila odgovor v svoji nemščini in si rajše obdržala svoje blago, ko da bi se potrudila spregovoriti nekaj slovenskih besed, ki jih gotovo razume, saj tudi če bi bila Kitajka, bi se jih bila po tolikih letih življenja med našimi kmetičami lahko naučila. Med kmetičami pravim, ker naše

mestne gospe in gospodične se zadovoljujejo tudi z nemško postrežbo in prav rade dajejo svoj jugoslovanski denar za zelenjavo, ki je rasla na jugoslovanski zemlji in kopičijo denar nemčurki, da bo tem lažje razširila svoj delokrog zaničevanja slovenskega jezika. Ali nam nita-ka žena resen opomin in tudi dobra šola, naj se me slovenske žene tudi tega zavedamo? Začnimo vendar enkrat tudi me odprt boj proti nemčurenju v lastni domovini in javno žigosajmo tako početje in če treba tudi z imeni brezobzirno

na dan! Boj kot takim zagriženim sovražnicam našega jezika! Dokler se tega ne bomo zavedale, bomo večno tlačanke in ponižne dekile. Pokažimo tudi me javno kaj smo, kot se pokažejo Nemke.

Za časa vojne me je privedlo naključje v nekdanji »Töchterheim«, sedanjí deklíški zavod »Vesno«. Po vseh hodnikih so visele table z velikimi črnimi črkami: »Hier wird nur deutsch gesprochen«. Danes ko imamo našo jugoslovansko državo, nam tega ne veleva nobena tabla in ni se nam treba bati nobenih groženj. Napišimo si rajše vse v svoja srca:

»Govori samo slovensko!«

Razočarana opazovalka.

Tekmovanje za nogometno prvenstvo Slovenije

ISSK MARIBOR PORAZEN OD SK ILIRIJE. ILIRIJA VODI V PRVENSTVENI TABELI.

SK železničar : SK Rapid 2:1 (0:1).

Ob razmeroma dobrem vremenu, a pred ne preveč številnim občinstvom sta se včeraj na igrišču ISSK Maribora borila za točke SK Železničar in SK Rapid. Oba sta nastopila s precej negotovimi izgledi. Pred odmorom se je sreča nasmešila Rapidu — toda druga polovica igre je pokazala, da so Železničarji odločnejši in uspešnejši v napadalnih akcijah, kar jim je »vrglo« zasluzena dva gola. Rezultat ustreza poteku igre, ki je bila v splošnem fair, dasi ne na veliki tehnični višini. Gledalcev je bilo okoli 400.

SK Železničar je postavil boljše moštvo. Najboljše orožje je imelo v dobro razpoloženi ožji obrambi, ki je briljiralo zlasti v drugem polčasu. Krilska in napadalna vrsta nista mogli pokazati spomladanske forme. Dočim so se nekateri kot posamezniki zelo odlikovali, so drugi kazali napake pod običajno formo. Kot celota enajstotice še ne bi bila sposobna za težak boj. Mož na mestu je čuvar svetlišča Pišof. Napadalna vrsta z Golinarjem v sredini ni vigrana. Najboljši v kvintetu je bil Pavlin, ki je poslal na nasprotnikova vrata serijo zelo nevarnih žog. Prav dober je bil tudi Pezdček na levem križu. Krilska vrsta, ki je imela spričo izgube Frangeša II v 2. minuti prvega polčasa najtežje delo, je bila defenzivno boljše kot pri podpiranju in drža-

nju zveze z napadom.

Rapid je tudi včeraj močno razočaral. Moštvo je predvajalo zelo slab nogomet. O kakšni skupni igri ni bilo duha ne sluha, razen tega pa igralci nimajo nikake tehniške sposobnosti in to zlasti ne napadalna vrsta, ki ne zna niti kombinirati še manj pa streljati. Krilska vrsta se je še nekako dobro držala, posamezniki pa se še ne znajo dobro plasirati, ker so bili povsod, samo tam ne, kjer bi morali biti ob pravem času. Solidna je bila ožja obramba, zlasti v drugem delu tekme.

Skoraj cela tekma je potekala v monotoni borbi v polju, le sporedično so se pojavljale opasnejše situacije pred enim ali drugim golom. Omeniti bi bilo k večjemu, da je Rapid zastreljal dve enajstmetrovki.

Goli so padli v 38. minuti prvega polčasa po Prinčiču in v 8. in 34. minuti drugega polčasa, obkrot po Golinarju.

Sodil je g. Skalar. Že prej smo poudarili, da ni sposoben za težje tekme, kar je tudi včeraj vnovič dokazal.

V predigri je zmagala rezerva Rapida nad rezervo Železničarja v razmerju 5:4 (4:0). Sodil je g. Bergant.

SK Ilirija:ISSK Maribor 3:2 (1:1).

»Maribor« je včeraj odigral v Ljubljani prvenstveno tekmo proti SK Iliriji. Zmagali so Ljubljanci s pomočjo sodnika v razmerju 3:2. Tekma sama je

bila precej ostra. Ilirjani so menda že posnemali »stil« ostalih ljubljanskih klubov. Poglavje zase pa je bil sodnik g. Ochs iz Celja. Tega gospoda smo že imeli priliko videti v Mariboru in to ravno pri tekmi Maribor-Ilirija. Ilirskih tekem je že mnogo sodil, značilno pa je, da je Ilirija skoraj vedno zmagala, če je sodil on. Ali je to morda slučajno?

Neverjetno je tudi postopanje LNP, oziroma odbora za delegiranje sodnikov, ki delegira k tako važnim tekmam najslabše sodnike in te v Ljubljani kakor tudi v Mariboru. Ali to zahtevajo morda višji interesi.

SK Ilirija mladina:ISSK Maribor mladina 7:3 (6:2).

V tekmovalju za mladinski pokal SK Ilirije sta se včeraj srečala v Ljubljani ISSK Maribor in SK Ilirija. Tekma se je končala z visoko zmago SK Ilirije. Mariborčani so predvajali mizerno igro brez prave ambicije. Lansko leto so juniorji zmagali prepričevalno nad Ilirijo, letos pa trenira igralce plačan trener in uspehl so ravno obratni! Kje leži krivda? V interesu renomeja ISSK Maribora bi bilo, če vodstvo kluba energično poseže vmes in zadevo temeljito razčisti.

Ostale nogometne tekme.

Praga: Češkoslovaška:Jugoslavija 2:1 (1:1).

Zagreb: Concordia:Viktorija 7:3 (2:1).

Split: Hajduk:Hašk 2:2 (1:1).

Beograd: BSK:III. okraj (Budimpešta) 4:0 (3:0).

Mariborska lahkoatletska prvenstva posameznikov

Na igrišču SK Rapida so bile v petek, soboto in nedeljo lahkoatletske tekme za prvenstvo Maribora. Na startu so se zbral najboljši atleti našega mesta in tudi obisk je bil vkljub slabemu vremenu dober. Organizacija je bila tokrat prav dobra, kar je zasluga naših vrlih lahkoatletskih delavcev gg. dr. Scheibla, dr. Jettmarja, Berganta, Žebota, Vahtarja in Fišerja.

Posamezni rezultati so bili naslednji: (V oklepaju jugoslovanski rekordi). V petek: Tek 800 m: 1. Hoffer (R) 2:12³/₄; (1:59³/₄); 2. Drvenšek (Svob.) 2:20³/₄; 3. Rak II (Žel.) 2:21. Tek 5000 m: 1. Podpečan (Žel.) 17:14³/₄; 2. Struč (Maraton) 17:23³/₄. V soboto. Tek 200 m: 1. Mühleisen (R) 26 (22.6); 2. Jeglič I (R) 26.8; 3. Kompara (Maribor) 27. Met krog 1e: 1. Čelhar (Žel.) 10.91 m (14.11);

Dr. Maks Kovačič:

Dr. Miroslav Tyrš

(Predavanje v Ljudski univerzi).

Živimo v letu, v katero pada 100-letnica enega največjih mož, kar jih je rodila slovanski svet. Velike sokolske slavnosti, ki so bile letos v juniju in juliju v Pragi in ki so tvorile višek proslav 100-letnice, so zanesle sloves tega moža po vsem kulturnem svetu. Ta mož je bil dr. Miroslav Tyrš.

Naj podam najprej v kratkih potezih njegov življenjepis, da pozneje malo natančneje označim posamezne faze njegovega življenja, a končno da se približje pobavim s Tyrševim delovanjem in pokažem, da njegov pomen ne obstoji le v tem, da je bil ustanovitelj Sokolstva, ampak da je s svojimi izrednimi zmožnostmi posegel — in sicer globoko! — na tolika polja javnega in kulturnega udejstvovanja, kakor le redkokateri drug duševni velikan.

Rodil se je Miroslav Tyrš 17. septembra 1832. v Děčínu nad Labem kot sin Vincencije — Tyrševce, rojene Kirschbaumove in drja Jana Tyrša, takmošnjega grajskega zdravnika, ki je bil v službah grajskega posestnika grofa Thuna. Ker ga se je dr. Jan Tyrš s tem iz poslovnih razlogov razšel, se je preselil 1. 1836. s svojo rodino na Dunaj, in sicer v Döbling, kjer je bil njegov svak Emanuel Kirschbaum lekarnar. Toda že leto nato — 1837 — je dr. Jan Tyrš umrl in vdova se je s sinom preselila k svojem bratu, upravitelju vlastelinstva, v Vrutice pri Mladi Boleslavi. Tu je mladi Tyrš — tedaj še Friedrich — začel posecati osnovno šolo v Vtelni. Jedva 7letnemu dečku je umrla tudi mati in ujec njegov, ki se je preselil v Nový Práňov, tudi v okolici Mlade Boleslave,

je vzel sirotka s seboj. Ko je umrl tudi ta ujec, je prevzel skrb za dečka tretji njegov ujec Antonín Kirschbaum, uradnik v Pragi. Bilo je to l. 1841. Sledečega leta je mladi Tyrš začel posecati gimnazijo v Mali strani v Pragi. L. 1848. je stal na praških barikadah. Revolucija tega leta je tudi utrdila šestošolcu narodno zavest, tako da je prestopil kot osmošollec na staromestno gimnazijo ter leta 1850. kot eden izmed prvih abiturientov maturiral v češkem jeziku, kolikor so bili tega jezika profesorji dovolj zmožni.

V jeseni tega leta se je Tyrš — tedaj že Bedřich, ne več Friedrich — vpisal na pravniško fakulteto praškega vseučilišča, toda »nezmožen, da premaga svoj odpor proti pravniškemu študiju« — kakor je napisal Tyrš sam, je predsedal v jeseni l. 1851. na filozofsko fakulteto, kjer je študiral prirodne vede, filozofijo in estetiko, razen tega pa je poslušal tudi matematična in zgodovinska predavanja. Na medicinski fakulteti je predelal tudi anatomske tečaj.

Preden je prišel Tyrš na vseučilišče, je potoval peš v Italijo, potem ko je prebolel živčno bolezen, prvi rahli opomin prirode na težave, ki so mu pozneje nekočkrat grenile življenje. Ali ta bolezen je imela i dobrih posledic: Tyrš je začel, da okrepi svoje zdravje, posecati telovadbo v tedaj v Pragi obstoječih telovadnih zavodih ter si je tako polagal temelje za svojo telesnovzgojno udejstvo vanje. L. 1855. je Tyrš dobil absolutorij, na izpiti pa še ni mogel misliti — bil je v gmotnih neprilikah. Zato je v letih 1856 do 1857 prevzel mesto plačanega vaditelja v enem praških telovadnih zavodov. Da bi se mogel preživljati in polagoma pripravljati na izpiti, je l. 1858. sprejel mesto domačega učitelja pri tovarnarju Bartelmusu v Novém Jáchymovu pri Křivoklatu. Dne 27. julija 1860

je bil promoviran za doktorja filozofije, a za stalno se je Tyrš povrnil v Prago šele v septembru l. 1861. V času svojega bivanja v Novém Jáchymovu se je seznanil z uglednim praškim trgovcem Jindřichom Fügnerjem, katerega rodbina je bivala nedaleč od Jáchymova na letovišču »Na králi«. Iz tega znanstva so potem izšli početki Sokola, ki je bil ustanovljen 16. februarja 1862. leta. Prvi starosta mu je postal imenovani Fügner, njegov namestnik pa dr. Tyrš.

Se preden se je vrnil v Prago, je Tyrš mislil na to, da si zaglura svojo existenco. Hotel se je habilitirati kot docent za filozofijo na vseučilišču. Začel je že tudi pisati disertacijo, ki bi naj nosila naslov »Grundlinien eines Systems der reinen Logik« (= Temeljni obrisi sestava čiste logike). Toda ker je bila filozofska stolica v Pragi zasedena po nekem herbartovcu (Zimmermannu), ki je hotel imeti za svojega naslednika zopet herbartovca, kar pa Tyrš ni bil, zato je Tyrš zaenkrat v svoji akademski karieri propadel. Toda v tem za nadaljnji razvoj dogodkov ni bilo prevelike škode; tako je bil Tyrš vsaj svoboden, da je mogel posvetiti vse 7. desetletje 19. stoletja delovanju v Sokolstvu. Iz njega naj omenim vsaj njegovo literarno delovanje: še v letu ustanovitve Sokola 1862. je izdal »Tělocvičné názvosloví« (= Telovadna terminologija). To delo, pripravljamo — kakor dokazujejo ohranjeni Tyrševi zapiski — že v dobi novojachymovski, je postopoma objavljaval v letih 1867. in 1868. postopoma objavljaval v letih 1807. in 1868. tako da tvori po priznanju strokovnjakov danes najboljše, najbolj logično telovadno terminologijo v vsej telovadni literaturi, kar je pozna svet. — L. 1868. je začel izdajati svoj telovadni sestav z naslovom »Základové těloviku« (= Temeljni telovadbe) ter je do l. 1869. dospel

do 3. sešitka; 4. in 5. sešitek k temu delu sta izšla šele l. 1871. in 1872. Tudi ta sestav, ki je spravil telesne vaje v sklad z logičnimi zakoni strogega znanstvenega razporejanja, je po priznanju strokovnjakov menda najboljše delo, kar jih najdemo vobče v slovstvu, razpravljajočem o telesni vzgoji. Takoj tu pa je že treba pripomniti, da Tyrš ni lebel pred očmi le četverni namen telesne vzgoje, namreč zdravstveni, vzgojni, estetski in brambnostni, ampak hotel je, da telesna vzgoja dovede telovadca k antičnemu idealu telesne in duševne popolnosti. Ta misel prihaja do izraza zlasti v enem največjih Tyrševih del z naslovom »Hod olympický« (= Olimpiada), ki je izšlo leta 1868.

Kakor znano, je bila l. 1867. sklenjena med Avstrijo in Ogrsko nagodba. S tem začnejo ostre politične borbe za vseavstrijske narode, torej tudi za Čehe. Naravno je, da so hoteli videti na političnem poprišču tudi moža takih sposobnosti, kakršne je imel Tyrš. Sledil je tej želji svojih rojakov, bil nekočkrat tudi izvoljen za poslanca, deželnega in državnega, toda sam je čutil, da to ni delovno polje zanj. Zato se je čez nekoliko let odpovedal svojemu poslanskemu mandatu in se začel — poleg Sokola — pripravljati na udejstvovanje, v katerem je poleg sokolovanja spoznal svojo drugo življenjsko nalogo — na umetnostno kritiko. Čuditi se ni, da mu je intenzivno delo načelo živce. Zato najdemo koncem šestdesetih in v sedemdesetih letih Tyrša večkrat — tudi za daljšo dobo! — izven Prage, največ v svrhu odmora, toda tudi v izpopolnitev svojega umetnostno-kritičnega znanja. Slovstveno delovanje njegovo pa dokazuje, da ni le pasivno sprejemal, ampak tudi sam ustvarjal. (Se bo nadaljevalo.)

Pierce Loti:

Lotijeva ženitev

Roman

20

Izmed znancev je bil v gosteh najprej John, moj prijatelj John, ki se je pojavljal na papetstkih prireditvah kot posebno odlična in zagonetna osebnost, zagonetna za Tahitke, ki nikoli niso mogle najti poti do njegovega srca niti slabe strani njegove kreposti.

Nadalje so bili tu Plumket, imenovan Rein una, knez Tuinvira, najmlajši Pomarin sin, in nekaj drugih prijateljev z »Rendfria«. Potem cela vrsta sladostnih dvorjank: Faimana, Teria, Marara, Raurea, Tarahu, Erera. Taona in cela črna Tetuara.

Rarahu je bila pozabila na svojo otroško sovraštvo do teh žensk, saj jih je sedaj sprejemala in gostila kot gospodinja v svoji lasini hiši — tako je bil pozabil Louis XII., kralj Francije, na sovraštvo in žalitve vojvode Orleanskega...

Nihče povabljenih ni izostal, in zvečer, ob enajstih je bila hiša polna mladih žensk v muslinastih tunikah in z vencih v lasih, ki so veselo pile čaj, sirupe, pivo, prigrizovale sladkor in kolače ter pele himene.

Med prireditvijo tega večera se je pa vendar dogodila mala neprijetnost, vredna z angleškega stališča vsega obžalo-

vanja. Velika Rarahina mačka, ki so jo bili jutraj prinesli iz Apira in iz previdnosti zaprli v neko omaro, se je nepričakovano pojavila na mizi vsa preplašena in je mjavkajoč prevračala posodo, skočila nato na tla ter se zaganjala v okna.

Njena mala gospodinja jo je ujela, nežno poljubila in zopet zaprla v omaro. — Tako se je končal ta neprijetni dogodek in čez nekaj dni je postala Turiri mestna mačka, zelo prijetna in nenavadno družabna.

Na tem sardanapalskem večeru že niste več mogli spoznati moje male Rarahu; na sebi je imela novo obleko, lepo kapo iz belega muselina z vlečko, ki ji je dajala zelo slovesen izgled; sprejemala je lepo in ljubko; le kdaj pa kdaj se je malo zmedla, a bila je vedno lepa in dražestna. — Vsi so mi čestitali, da sem dobil tako lepo ženo; celo ženske so se navdušile, Faimana prva. Govorile so mi: »Merahi menehenebe!« (Ah, kako je lepa!) — John je bil edini ves čas zelo resen, naposled se je pa tudi on ljubeznjivo smejal. — Rarahu je bila blažena od sreče; to je bil njen vstop v družbo papetstkih mladih žensk, sijajen vstop, ki je prekašal vse, kar si je mogla predočiti njena otroška domišljija, kar si je mogla zaželeli njena preprosta duša.

Neizmerno veselo je uživala ob neizbežnem koraku v življenje, ki ga je bila storila tako nepričakovano. Ta uboga sirotica, ki je bila dorasla v gozdu, je padla kakor tolike druge, v nezdravo in

nenaravno ozračje, v katerem je bilo gotovo, da bo omagala in ovenela...

IX.

Se mirni dnevi.

Dnevi so nama potekali zelo počasi; potekali so nama pod velikimi kokosovimi palmami, ki so širile svoj hlad nad najinim domovanjem.

Vsako jutro sva vstajala zgodaj, čim je vzšlo žarko južno solnce; preplezala sva nato ograjo dvornega vrta in se dolgo kopala v čistem potoku pod mimoza-mi, kar je bilo v jasni svežini tistih čarobnih tahitskih juter še posebno lepo in očarujoče.

To kopanje se je nadaljevalo navadno ob neskrbnem kramljanju z dvorjankami kraljice Pomare vse do poldneva. — Rarahu je, kakor prej, jedla pri kosilu zelo malo; kakor nekoč v Apiru, ji je zado-stovalo nekaj pečenega kruhovca in nekoliko sladkih kolačev, ki so nama jih vsako jutro prodajali Kitajci.

Ostali dan dneva sva večinoma pre-sanjala in preležala. — Oni, ki so kdaj živeli v tropičnih pokrajinah, vejo prav dobro, kako prijetno je tako popoldan-sko poležavanje.

Pod verando na vrtu sva razpenjala viseče ležalne mreže iz vlaken aloje in preživljala dolge ure v premišljevanju, kramljanju in spanju, poslušajoč obenem petje črčkov in drugih žuželk.

Potem naju je navadno obiskovala prijateljica Teurahu ter igrala z Rarahu kvarte. — Rarahu, ki so jo bili kmalu

nančili igrati ecarté, je kakor vse tahit-čanke strastno ljubila to iz Evrope pri-nešeno igro. Ti dve mladi ženi sta, sede na asuri druga nasproti drugi, trtili dol-ge ure dneva globoko zamišljeni v me-njavo pisanih slik kvart, ki so jima br-zele izpod prstov...

Mimo tega sva nabirala tudi korale na položnem bregu velikega oceana. — Na izletih s čolnom me je Rarahu često spremljala tudi ven na morje in strmela v modro gladino, iščoč madreperle in porcelanaste školjke. V najinem neob-delanem vrtu so se pod pomarančami in gardenijami vedno sušile školjke, na solncu pa so se belile korale, mešajoč svoje razraščene in prepletene odrasle z zelenimi travnatimi bilkami in rožna-tim zimzelenom...

V takem delu je potekalo moje tedanje življenje v oni eksotični, solnčni in mirni deželi, moje tahitsko življenje, tako, ka-kršno je živel nekoč moj pokojni brat Rueri in ki sem si ga bil tudi sam tako vroče želel v svojih mladih, nedozorelih otroških sanjah v daljni hladni Evropi.

Čas je potekal naglo in okoli mene so se nevidno in neslišno tkale neštete ne-vidne in nečutne niti, spletene iz tisoče-rih čarov Oceanije, ki postanejo sčasoma nevarne mreže, zagrinjajoč v temino vso daljno prošlost, domovino, starše, prijatelje, vse, sploh vse. Naposled omre-žijo človeka lahko tako zelo in tako po-polnoma, da se sploh ne more več izviti iz njihovega magičnega objema...

2. Rak I (Žel.) 10.88 m; 3. Vidic (Maraton) 10.57 m. Skok ob palici: 1. Smerdel (Maraton) 2.90 m (3.52); 2. Heller (R) 2.70 m; 3. Zupan (Z) 2.70 m. Tek 1500 m: 1. Hoffer (R) 4:38 (4:11); 2. Podpečan (Z) 4:46 (4:11); 3. Stiglitz (R) 4:49. Met diska: 1. Čelhar (Z) 36.67 m (44.16); 2. Rak I (Z) 34.67 m; 3. Flack (R) 33.75 m. Troskok: 1. Perin (Maribor) 11.32 m (13.80); 2. Smerdel (Maraton) 11.27 m; 3. Jeglič II (R) 11.01 m. V nedeljo: Tek 10.000 m: 1. Struel (Maraton) 37:23 (35:04); 2. Straub (Z) 37:57; 3. Ketis (Maribor) 37:59. Skok v višino: 1. Mlekuš (Maribor) 1.65 m (1.83); 2. Jeglič II (R) 1.65 m; 3. Arko (Z) 1.60. Tek 100 m: 1. Monderer (R) 12.2 (11); 2. Mesavec (R) 12.3; 3. Vidic (Maraton) 12.4. Met kladiva: 1. Rak I (Z) 30.75 m (48.99); 2. Vidic (Maraton) 27.68 m; 3. Smerdel (Maraton) 26.31 m. Skok v daljavo: 1. Perin (Maribor) 5.99 m (6.87); 2. Smerdel (Maraton) 5.97 m; 3. Ogrizek (R) 5.60 m. Met kopja: 1. Flak (R) 46.41 m (58.43); 2. Ogrizek (R) 40.92 m; 3. Lozej (Z) 40.50 m. Tek

400 m: 1. Hoffer (R) 57 (50/4), v predteku 55.8! 2. Uratnik (Maraton) 58.6; 3. Mühleisen (R) 61. Štacija 4x100 m: 1. SK Rapid 49.4 (44/4); 2. Maraton 51.2; 3. Maribor 51.4.

Sokolstvo

Iz Sokola Maribor I.

V soboto 15. t. m. ob 20. uri uprizori Sokol I v inženjski podčastniški šoli (kadetnici) **Žagarjevo dramo »Vrtinec«**, delo, v katerem hoče pisatelj rešiti problem temeljev srečnega družinskega življenja. V nedeljo 16. t. m. ob 13. uri pa otvori lutkovni odsek svojo sezono. Predstava igre **»Obuti maček«** bo združena tudi z deklamacijami in pripovedovanjem pravljic. Starši, pošljite svoje otroke k predstavi, kajti lutkovno gledališče je velikega vzgojnega pomena in je tudi drugje po svetu doseglo lep razmah. Obe predstavi vodi br. Bajt, vstopnina je nizka, zato pridite, prijatelji našega odra. — Zdravo!

Mrtvec šest mesecev ne more v grob.

Varšavski listi objavljajo zanimiva poročila o nenavadnih dogodkih, ki so v zvezi s truplom profesorja Borisa Schatza, ki je pred 6 meseci umrl v Ameriki. Profesor Schatz je ustanovitelj šole za umetno obrt v Jeruzalemu in se je na njej zlasti izkazal s svojim novim orientalskim slogom. Pred 6 meseci se je mudil v amerškem mestu Denveru v državi Kolorado, odkoder je prispela vest, da je tik pred izpolnjenim 70. letom svojega življenja umrl. Obenem je bilo sporočeno, da bo njegovo truplo po njegovi posebni želji prepeljano v Sveto deželo. Medtem pa je objavil ameriški slikar Saul Raszkyn v newyorškem listu »Dan« senzacionalno vest, da je truplo profesorja Schatza še vedno v prostorih nekega denverskega pogrebne podjetja, ki ga je balzamiralo in shranilo v mrtvašnici. Prevoz trupla v Sveto deželo bi veljal tisoč dolarjev, pogrebni zavod pa izjavlja, da je prejel samo del te vsote, ki ni zadostoval niti za balzimiranje.

Zato prevoza trupla v Sveto deželo tudi ni moglo izvršiti. Sedaj je prispel v Ameriko pokojnikov sin, da plača prevozne stroške. Listi imenujejo postopanje pogrebne podjetja kulturni škandal. Afera je izzvala v Ameriki veliko senzacijo. Osnovan je bil poseben odbor, ki bo skrbel, da bo našel profesor Schatz končno vendar dostojen počitek v Sveti deželi.

Svojevrsna reportaža.

Jack O'Meara, ameriški prvak v letu z brezmotornimi letali, bo prevzel zanimivo reportažo. S svojim letalom bo letel nad New Yorkom in s 13 kg težkim oddajnim aparatom na kratke valove poročal svoje vtise. To oddajo bodo sprejemale ostale postaje in jo prenašale na svojih normalnih valovih.

Pričetek novega življenja.

On: »Končno sva se vendar znebila vseh dolgov.«

Ona: »Hvala bogu, dragi Maks!, sedaj bova zopet lahko kupovala na kredit.«

Telovadni razpored Sokola-Matice v Mariboru. 1932/33

Oddelek	Telovadnica	Dan	Ure
Člani mlajši	Krekova ulica	Torek Petek	20.—22.
Člani starejši	Krekova ulica	Sreda Sobota	19.—20
Članice mlajše	Krekova ulica	Ponedeljek Četrtek	19.—20
Članice starejše	Cankarjeva šola	Ponedeljek Četrtek	19.—21
Moški naraščaj od 14.—16 l.	Cankarjeva šola	Torek Petek	18.—19, 20
Moški naraščaj od 16.—18 l.	Krekova ulica	Torek Petek	19.—20
Moški naraščaj, obrtni	Krekova ulica	Ponedeljek Četrtek	20.—22
Ženski naraščaj	Krekova ulica	Ponedeljek Četrtek	17.—19
Žen-ki naraščaj obrtni	Cankarjeva šola	Ponedeljek Četrtek	21.—22
Moška deca od 10.—14. leta	Cankarjeva šola	Torek Četrtek	17.—18
Moška deca od 7. do 10. leta	Cankarjeva šola	Torek Četrtek	15.—17
Ženska deca srednješolska	Krekova ul.	Torek Petek	18.—19
Ženska deca mlajša	Cankarjeva šola	Ponedeljek Četrtek	16.—18
Moška in ženska deca do 7. l.	Cankarjeva šola	Torek Petek	15.—17

Urniki stopi v veljavo s ponedeljkom, dne 10. oktobra. — Nove prijave za posamezne oddelke se sprejemajo ob telovadnih urah.

Izdaja konzorcij »Jutra« v Ljubljani; predstavnik izdajatelja in urednik: RADIVOJ REHAR v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru

Stanovanje dve veliki sobi.

predsoba in kuhinja, s pritliklinami, vse na novo preurejeno, parketirano takoj oddam. Samo stranke brez malih otrok pridejo v poštev. Vprašati Gregorčičeva ul. 23, pritličje, levo. 3362

Dama v črnem klobuku

opazovana v petek zvečer v kavarni Astoria se prosi če poznanstvo mogeče. Odgovor na upravo »Večernika« pod »Astra«. 3364

Izposojamo

gramofone in plošče po Din 1.— »Šlager«. Slovenska 18 2501

Daljn, najboljšo ogled za likanje

se dobi v vseh trgovinah. 3323

Lepo, zračno, čedno opremljeno sobo

oddam enemu ali dvema solidnima gospodom. Sodna ulica 14/II, vrata 8. 3326

Vsakdo,

ki je član posmrtnega zavarovanja »Merkator«, se naproša, da pošlje svoj naslov in številke sprejemnega lista na: Stanko Kočar, Maribor, Koška cesta 10. 3343

Halo!

Naznanjam cenjenemu občinstvu, da sem prevzela gostilno

„Pri dravski brvi“
Štrma ulica 11

Točita bom prvovrstna ljutomerska in okoliška vina, sprejemam abonente na dobro hrano po najnižji ceni. Priporočam se za obilen obisk: **Julijana Vidmar**